

Badanie rynku GAZU ZIEMNEGO - KWESTIONARIUSZ DLA OSÓB PRAWNYCH I FIZYCZNYCH**Termin udzielania odpowiedzi: 30/09/2011****Wstęp**

Stan rozwoju rynku gazu ziemnego w Polsce, pomimo formalnej implementacji prorynkowych regulacji unijnych do przepisów prawa krajowego, jest w dalszym ciągu niesatysfakcjonujący. Przede wszystkim brak jest ukształtowanej struktury hurtowego rynku gazu zdolnego do generowania rynkowych sygnałów cenowych, a tym samym realnych warunków do zmiany sprzedawcy gazu i rozwoju rynku detalicznego. Z tego względu polski rynek gazu wykazuje strukturalne ograniczenia uczestnictwa w faktycznej - technicznej i handlowej - integracji z regionalnymi rynkami europejskimi.¹ Zmonopolizowany rynek gazu ziemnego nie może więc zostać uwolniony od administracyjnej regulacji cen gazu w trybie określonym w art. 49 ustawy - Prawo energetyczne.

Powyższe uwarunkowania oraz fakt, że Rada Ministrów przyjmując *Politykę energetyczną do 2030 roku oraz Program działań wykonawczych na lata 2009-2012* powierzyła Prezesowi URE w pkt 3 Działania 5.6 *Programu wykonawczego*, opracowanie *Mapy drogowej uwolnienia cen gazu ziemnego*, oznaczają konieczność podjęcia intensywnych działań nakierowanych na zbudowanie płynnego i transparentnego hurtowego rynku gazu, zdolnego do wykreowania rynkowej ceny gazu ziemnego.

Jednym ze sposobów przyspieszenia procesu demonopolizacji rynku gazu i zainicjowania rozwoju konkurencji, jest wykorzystanie tzw. *programu uwalniania gazu*. Programy uwalniania gazu były stosowane w wielu krajach europejskich i są rekomendowane do stosowania przez Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 r. *dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylającą dyrektywę 2005/55/WE* (pkt 33 Preambuły). Program uwalniania gazu polega na odsprzedaniu na rynek hurtowy części gazu należącego do podmiotu posiadającego pozycję monopolistyczną lub dominującą wraz z istniejącymi mocami przesyłowymi i magazynowymi. Programy takie pozwalają na zmianę struktury podmiotowej na rynku gazu, bez naruszania importowych zobowiązań długoterminowych tego podmiotu.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz kryteria oceny rynku konkurencyjnego, określone w art. 49 ustawy Prawo energetyczne, Prezes URE zamierza przygotować propozycje programu uwalniania gazu ziemnego po konsultacjach z uczestnikami rynku gazu oraz po analizie ich preferencji i oczekiwań. Niniejsze badanie jest elementem przygotowania wyżej wymienionej *Mapy drogowej uwolnienia cen gazu ziemnego*, a jego wyniki pozwolą na przygotowanie prorynkowych rekomendacji działań wraz ze szczegółowym harmonogramem ich wdrażania.

Punktem wyjścia do niniejszego badania jest założenie, że obowiązujące - krajowe i unijne - regulacje są stosowane w funkcji prokonkurencyjnego rozwoju rynku, a faktyczna realizacja programu wymaga jego przygotowania oraz opublikowania z odpowiednim wyprzedzeniem, zapewniającym zainteresowanym podmiotom przygotowanie się do uczestnictwa w tym programie.

¹ Konkluzje Rady Europejskiej z 4 lutego 2011 r.

http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/119141.pdf

Kwestionariusz w formie elektronicznej, można pobrać ze strony internetowej: www.ure.gov.pl.

Pytania dotyczące treści niniejszego kwestionariusza należy kierować do:

Pani Marzanny Kwiecień tel. +22/66-16-458, email: marzanna.kwiecien@ure.gov.pl
lub do Pani Anny Podlasin tel + 22/66-16-226, email: anna.podlasin@ure.gov.pl

Przy wszelkich kontaktach dotyczących tej sprawy należy podawać następujący numer referencyjny: „Rynek gazu - badanie”.

Wypełniony kwestionariusz należy przesłać w formie papierowej i elektronicznej na adres: Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, 00-872 Warszawa, ul. Chłodna 64; email: dpk@ure.gov.pl

Udział w badaniu polega na udzieleniu odpowiedzi na załączone pytania. Szczegółowe odpowiedzi mają duże znaczenie dla dokonania właściwej oceny i zaprojektowania właściwych działań, dotyczących dalszej liberalizacji polskiego sektora gazu. Jeżeli zdaniem Państwa któreś z pytań nie ma znaczenia dla sprawy lub nie dotyczy Państwa działalności, należy to zaznaczyć i uzasadnić swoją opinię. Jeśli zdaniem Państwa powinno się uwzględnić dodatkowe kwestie, które pominięto w kwestionariuszu, Urząd Regulacji Energetyki przyjmie wszelkie uwagi na ten temat.

Ważne: Jeżeli w wypełnionej ankiecie znajdują się informacje, które nie powinny być upublicznione, to należy przesłać dwie wersje odpowiedzi: (i) wersję NIEJAWNĄ oraz (ii) wersję JAWNĄ, z której usunięto wszelkie tajemnice handlowe oraz pozostałe informacje poufne.

DZIĘKUJEMY ZA WSPÓLPRACĘ

Uwarunkowania wprowadzenia programu uwalniania gazu w Polsce.

Tam gdzie funkcjonuje wolny rynek gazu oraz istnieją zróżnicowane drogi jego przesyłu i liczni importerzy, tam programy uwalniania gazu nie są potrzebne. Natomiast tam gdzie są ograniczenia w dostępie do infrastruktury przesyłu, a jedno przedsiębiorstwo, poprzez długoterminowe kontrakty typu " bierz lub plać" posiada dominującą pozycję na rynku, konieczna jest administracyjna interwencja, aby zainicjować mechanizmy konkurencji i zaktywizować stronę popytową do poszukiwania alternatywnych ofert sprzedaży. Uwolnienie racjonalnego wolumenu gazu ziemnego przez podmiot łączący funkcje importera, hurtownika i sprzedawcy do odbiorców końcowych, powinno w krótkim czasie doprowadzić do pojawienia się wielu sprzedawców w segmencie sprzedaży hurtowej i segmencie sprzedaży do odbiorców przemysłowych. Wprowadzenie na rynek dostaw gazu przyczynić się może do rozwoju ośrodków handlu gazem co w efekcie zwiększy transparentność cenową, stymulując dalszy rozwój konkurencji na rynku, na którym żaden z podmiotów nie będzie posiadał pozycji dominującej.

1. Program uwalniania gazu. Kiedy i ile?

1a. Program uwalniania gazu polegający na publicznej aukcji sprzedaży gazu ziemnego przez PGNiG SA przeprowadzonej w 2012 r. na zasadach wcześniej udostępnionych zainteresowanym, powinien obejmować (proszę uzupełnić):

20 % prognozowanej rocznej sprzedaży, począwszy od 2013 r. w kontrakcie 3-letnim,	3-
10% pozostałej prognozowanej rocznej sprzedaży, począwszy do 2014 r. w kontrakcie 2-letnim i	w
10% pozostałej rocznej prognozowanej sprzedaży, począwszy od 2015 r. w kontrakcie rocznym.	w

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi: Uważamy, że od roku 2015 ok. 40% całkowitej rocznej sprzedaży gazu PGNiG powinna zostać sprzedana na aukcji. Jednakże najważniejszym elementem jest, aby gaz sprzedawany poprzez aukcję, został "udostępniony" po cenach zakupu gazu, które posiada PGNiG. W innym przypadku (sprzedaży gazu z zyskiem/narzutem PGNiG) spowoduje to wzrost cen na rynku.

1b. Czy gaz w programie uwalniania gazu powinien być oferowany:

w określonych punktach wejścia do systemu przesyłowego? Tak / Nie

w punkcie wirtualnym? Tak / Nie

w innym punkcie systemu? Tak / Nie

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi: Najbardziej sensowne wydaje się udostępnienie gazu w jednym, wirtualnym punkcie dla całego obszaru w Polsce. Ważnym elementem jest jednak, aby taki wirtualny punkt był "eksploatowany", prowadzony, przez niezależny podmiot (nie PGNiG!). Istotnym elementem jest także to, aby każdy klient korzystający z takiego punktu

miał gwarancję, że w przypadku zmiany dostawcy gazu przepustowość była automatycznie przypisana do nowego dostawcy, który może ją zarezerwować na takich samych warunkach, jak dotychczasowy dostawca (tzw. zasada plecaka, przepustowość "wędruje" wraz z ilościami)

1c. Czy w ramach *programu uwalniania gazu* mogą być preferowane zakupy gazu w kontraktach:

- jednodniowych Tak / Nie
- miesięcznych Tak / Nie
- kwartalnych Tak / Nie
- półrocznych Tak / Nie
- rocznych Tak / Nie

dłuższych (jakich?)maks. 3 letnich

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi:Umowy roczne i dłuższe np. 2-3 letnie pozwalają na długofalowe zabezpieczenie zapotrzebowania i dlatego powinna istnieć taka możliwość. Jednakże umowy dłuższe niż 3 lata nie powinny być dopuszczone ze względu na szybko zmieniający się rynek. Kontrakty półroczne, kwartalne i miesięczne jak najbardziej. Zwłaszcza za pomocą kontraktów miesięcznych można pokrywać krótkotrwałe zapotrzebowanie np. dla klientów zużywających gaz na cele grzewcze. W przypadku produktów/kontraktów jednodniowych obecnie trudno to sobie wyobrazić, musiałoby funkcjonować bilansowanie dobowe.

1d. Jaka minimalna i jaka maksymalna wielkość podstawowego pakietu wyrażona w mln m³ powinna być Państwa zdaniem oferowana w publicznej aukcji sprzedaży gazu, aby zapewnić zainteresowanym podmiotom udział w *programie uwalniania gazu*?

minimum 0,1mln m³

maksimum 1mln m³

1e. Czy należy określić minimalną, jeśli tak to jaką, liczbę uczestników aukcji sprzedaży gazu ziemnego, aby osiągnąć istotny wzrost liczby uczestników rynku hurtowego?

tak

nie

liczba Powinna być zagwarantowana możliwość przeprowadzenia aukcji nawet w takim przypadku, gdy zgłosi się tylko 1 uczestnik. Jednak faktyczna liczba uczestników będzie zależała od tego, po jakich cenach będzie oferowany gaz na aukcji - ważne, aby było to na warunkach wskazanych w pkt 1a.

1f. Czy w ramach *programu uwalniania gazu* bylibyście Państwo zainteresowani zakupem gazu:

do dalszej odsprzedaży Tak / Nie

jako odbiorcy końcowi Tak / Nie

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi: EWE jest przedsiębiorstwem świadczącym usługi m.in. w zakresie obrotu i nie zużywa gazu na potrzeby własne (jedynie powierzchnie biurowe).

2. Program uwalniania gazu. Problem uwolnienia cen.

2a. Czy Prezes URE powinien uwolnić ceny sprzedaży gazu ziemnego niezwłocznie po przeprowadzeniu aukcji w ramach *programu uwalniania gazu* i zwolnić z obowiązku przedkładania taryf do zatwierdzenia dla gazu sprzedawanego do:

- odbiorców hurtowych Tak / Nie
- dużych odbiorców gazu* Tak / Nie
- średnich odbiorców gazu* Tak / Nie
- małych odbiorców gazu* Tak / Nie
- gospodarstw domowych Tak / Nie

* przy założeniu, że ich zużycie gazu wynosi: duży odbiorca – powyżej 25 mln m³/rok, średni odbiorca – powyżej 1 mln m³/rok do 25 mln m³/rok, mały odbiorca – do 1 mln m³/rok.

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi: Uważamy, że uwolnienie cen gazu powinno nastąpić docelowo dla wszystkich grup odbiorców. Uważamy również, iż przyjęcie kryterium tzw. ilościowego dla rozgraniczenia poszczególnych grup np. dużych i średnich jest błędne. Może nastąpić taka sytuacja, gdy klient odbiera inną ilość, niż wcześniej zadeklarował i przez to np. wejdzie w obowiązek taryfowy, który na etapie zgłoszenia i negocjacji cenowych nie istniał. Należałoby również rozważyć, jak traktować klienta, który odbiera gaz w kilku różnych punktach (dla takiego klienta ograniczenie powinno się odnosić do sumy zakupu na poszczególnych punktach, a nie do pojedynczych punktów rozliczeniowych). Jeśli w ogóle miałyby nastąpić rozgraniczenie, to jedynie dla ostatniej grupy tzn. dla gospodarstw domowych. Wówczas rozgraniczenie należałoby przeprowadzić pod kątem osób prawnych i osób fizycznych.

2b. Czy ceny gazu powinny być uwolnione przez Prezesa URE dopiero po faktycznym wprowadzeniu gazu na rynek i na podstawie odrębnego badania rynku, przeprowadzonego:

- po upływie roku Tak / Nie
- po upływie dwóch lat Tak / Nie
- po upływie trzech lat Tak / Nie

o ile jego wyniki potwierdzą wypełnienie kryteriów rynku konkurencyjnego, określonych w art. 49 ustawy Prawo energetyczne?

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi: Uważamy, że uwolnienie cen powinno być bezwzględnie przeprowadzone równoległe z wprowadzeniem gazu na rynek.

Program uwalniania gazu. Wpływ na wykorzystanie rozbudowywanej infrastruktury.

3. Jaki będzie wpływ programu uwolnienia gazu na wykorzystanie zdolności przesyłowych rozbudowywanych połączeń systemowych w punkcie wejścia Lasów, Cieszyn oraz otwarcie terminala LNG w Świnoujściu w 2014 r.?

pozytywny

negatywny

neutralny

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi: Uważamy, że wpływ na wykorzystanie zdolności przesyłowych mają inne czynniki: warunki cenowe w Polsce w porównaniu do cen oferowanych w krajach sąsiednich, w tym przypadku w Niemczech i Czechach oraz od tego, czy w Polsce na rynku jest wystarczająca ilość gazu, czy też nie.

Program uwalniania gazu. Upowszechnienie informacji.

4 a. W jaki sposób powinna zostać upubliczniona informacja o *programie uwalniania gazu*, aby projekt był efektywny?:

ogłoszenie przez PGNiG SA (strona internetowa, środki publicznego przekazu np. dzienniki polskie i zagraniczne)

komunikat na stronie Prezesa URE

komunikat na stronie ACER

komunikat na stronie EFET

inne sposoby (proszę wymienić, jakie) Przy publikowaniu informacji niezwykle ważne jest to, aby na wszystkich portalach znajdowały się te same informacje, w tej samej formie i w tych samych terminach. Nie może mieć miejsca taka sytuacja, aby na każdym portalu informacje ukazywały się inaczej pod kątem ich treści i terminów. Nie powinno być również tak, że informacje będą publikowane tylko na stronie PGNiG.

4 b. W jakim terminie powinna być powyższa informacja upubliczniona, aby projekt był efektywny?:

Uważamy, że informacja powinna być upubliczniona 6 miesięcy przed przeprowadzeniem aukcji, natomiast aukcja powinna być przeprowadzona 6 miesięcy przed terminem rozpoczęcia dostaw.

Proszę o uzasadnienie propozycji: Należy tutaj uwzględnić fakt składania nominacji do PGNiG. Powinna istnieć możliwość zakupu najpierw na aukcji, a potem zgłoszenia nominacji do PGNiG.

Program uwalniania gazu. Ograniczenia i przesłanki formalne realizacji.

5. Jakie bariery prawne [przy założeniu, że transakcja zakupu gazu dokonywana jest w Polsce, w związku z czym kupującego nie dotyczą obowiązki wynikające z ustawy z

dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (Dz. U. Nr 52, poz. 343 z późn. zm.) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 października 2000 r. w sprawie minimalnego poziomu dywersyfikacji dostaw gazu z zagranicy (Dz. U. Nr 95, poz. 1042)] może napotkać wdrażanie *programu uwalniania gazu* ze strony obowiązujących przepisów, w tym w szczególności:

ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. z 2006 r., nr 89, poz. 625 z późn. zm.)

jakie:

rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 2 lipca 2010 r w sprawie szczegółowych warunków funkcjonowania systemu gazowego (Dz. U. Nr 133, poz. 891)

jakie: sprzedaż gazu na aukcji powinna być prowadzona bezwzględnie w jednostkach energii tzn. w kWh. Nieodzwone jest zatem przestawienie wszelkich rozliczeń z m3 na kWh.

rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 6 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad kształtowania i kalkulacji taryf oraz rozliczeń w obrocie paliwami gazowymi (Dz. U. Nr 28, poz. 165)

jakie: tak jak wspomniano już powyżej, powinno nastąpić uwolnienie cen po stronie obrotu.

ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2007 r., Nr 223, poz. 1655 z późn. zm.)

jakie:

inne (podaj, jakie): wprowadzenie mechanizmów gwarantujących zasadę tzw. "plecaka", aby przepustowość była przypisana do ilości w przypadku zmiany dostawcy.

6. Czy powinny być uwzględnione także inne niż *program uwalniania gazu* metody, dzięki którym można osiągnąć istotny postęp rozwoju hurtowego rynku gazu ziemnego w Polsce?

Tak / Nie

Jeśli tak, to jakie? (proszę podać przykłady)

Przykłady: Przede wszystkim pełny unbundling tzn. wydzielenie i następnie eksploatacja i świadczenie usług przez niezależny podmiot w zakresie: magazynowania gazu oraz produkcji i sprzedaży gazu ze złóż krajowych (czyli wydzielenie 2 kolejnych spółek z PGNiG S.A.)

Ponadto w przypadku udostępnienia przepustowości w punktach wejścia do systemu, musi się to odbywać automatycznie w punktach wyjścia z systemu przesyłowego i systemów dystrybucyjnych.

Kolejnym elementem jest wprowadzenie ograniczeń dla dużych odbiorców w zawieraniu umów długoterminowych na dostawy gazu tylko i wyłącznie z 1 dostawcą. Podobne mechanizmy zostały wprowadzone z sukcesem na rynku niemieckim np. w przypadku zawierania umowy na dostawy gazu z 1 dostawcą na 100% zapotrzebowania, umowa taka może zostać zawarta maks. na okres 1 roku. Jeśli na dłuższy okres (maks. dopuszczalny to 3 lata), wówczas musi być kilku dostawców gazu.

7. Czy realizacja przez PGNiG SA aukcji sprzedaży gazu ziemnego w ramach *programu uwalniania gazu*, skonsultowanego z regulatorem i organem ochrony konkurencji i konsumentów, w uwarunkowaniach prawnych i organizacyjnych 2011 r. może przyczynić się do zdemonopolizowania sektora gazowniczego i zapewnić rozwój konkurencji:

Tak / Nie

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi. Tak pod warunkiem że:

1. w ramach PuG zostaną udostępnione znaczne ilości, które faktycznie spowoduje "ruchy" na rynku (minimum to 20%)
2. na aukcji gaz zostanie udostępniony po cenach zakupu przez PGNiG a nie po cenach np. taryfowych PGNiG bo wówczas to nie ma sensu (ceny z kontraktów PGNiG jeśli chodzi o gaz z importu)
3. zostanie wprowadzona zasada "plecaka"
4. zostaną wprowadzone w powyższym zakresie transparentne procedury

8. Czy realizacja *programu uwalniania gazu* powinna być wdrożona na podstawie decyzji administracyjnej regulatora lub organu ochrony konkurencji i konsumentów, po ustanowieniu szczególnych podstaw prawnych?

Tak / Nie

Proszę o uzasadnienie odpowiedzi. Trudno powiedzieć. Najważniejsze jednak, aby realizacja była skuteczna i prawnie wiążąca.

9. Czy chcieliby Państwo przekazać dodatkowe uwagi na temat warunków realizacji *programu uwolnienia gazu* lub innych kwestii dotyczących liberalizacji polskiego rynku gazu zaplanowanej na lata 2013-2014?

Tak / Nie

Uwagi: Powinny zostać opracowane kryteria udziału w PuG np. złożenie kaucji w odpowiedniej wysokości i sprawozdań finansowych z ostatnich 3 lat.

IV. DANE KONTAKTOWE

Proszę podać nazwisko, adres oraz nr telefonu i faksu osoby odpowiedzialnej za opracowanie odpowiedzi, do której można zwrócić się o wyjaśnienia lub dodatkowe informacje.

Anna Ciura (061) 88 57 151 anna.ciura@ewe.pl anna.rozkuszka@ewe.pl		
<i>imię, nazwisko osoby, która wypełniła ankietę nr telefonu, adres e-mail</i>	<i>miejsowość i data</i>	<i>podpis osoby/osób upoważnionych do reprezentacji</i>

Dziękujemy za współpracę!

PREZES ZARZĄDU
Dariusz Brzozowski

PROKURENT
Anna Ciura